

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
та інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор сільськогосподарських наук,
професор

[Handwritten signature]
«24» _____
Оксана ТОНХА
2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Тишечка Андрія Васильовича
на тему: **«Регулювання рибного господарства України**
в умовах надзвичайних викликів»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності **051 «Економіка»**
галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Витяг з протоколу №1 фахового семінару кафедри глобальної економіки економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від «11» лютого 2026 року.

Присутні члени фахового семінару кафедри глобальної економіки економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: С. М. Кваша, проректор з науково-педагогічної роботи та розвитку, професор кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, професор, академік НААН, головуєчий на засіданні фахового семінару; В. В. Байдала, завідувач кафедри економіки, доктор економічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Економіка підприємств та галузей національного господарства», експертка; К. А. Алексеєва, доцент кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту, доктор економічних наук, доцент; Н. М. Вдовенко, завідувач кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, професор, науковий керівник; В. Л. Вакулєнко, доцент кафедри менеджменту імені професора Й. С. Завадського, кандидат економічних наук, доцент; Н. М. Коробова, доцент кафедри глобальної економіки, кандидат економічних наук, доцент; Л. А. Олійник, доцент кафедри фінансів, кандидат економічних наук, доцент, експертка; Н. Н. Пойда-Носик, професор кафедри обліку і аудиту Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II, доктор економічних наук, професор; О. М. Файчук, доцент кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, кандидат економічних наук, доцент.

Інші присутні на засіданні фахового семінару кафедри глобальної економіки економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: М. М. Павленко, асистент кафедри глобальної економіки; В. А. Тишечко, здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації **Тишечка Андрія Васильовича** на тему: **«Регулювання рибного господарства України в умовах надзвичайних викликів»,** поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Тему дисертації затверджено науковою радою економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 8 від 20 червня 2022 року).

Дисертацію виконано на кафедрі глобальної економіки економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор **Вдовенко Наталія Михайлівна**, завідувач кафедри глобальної економіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Слухали: доповідь здобувача А. В. Тишечка про основні положення дисертації. Здобувачем було представлено основні положення дисертації, її зміст, мету та результати дослідження. У доповіді обґрунтовано актуальність обраної тематики, зважаючи на те, що останніх чотири роки Україна стоїть перед великим викликом щодо розвитку аграрного сектору економіки. Тому формування ефективної системи регулювання розвитку окремих галузей національної економіки та їх здатності до саморозвитку і саморегулювання є пріоритетними завданнями для центральних органів виконавчої влади, науки та практики. У цьому загальному контексті, розуміння необхідності державного регулювання, серед всіх галузей національної економіки особливе місце належить рибному господарству. Наголошено, що нині актуалізуються питання регулювання рибного господарства в Україні, які й сьогодні залишаються не повною мірою вивченими в умовах трансформації продовольчих систем. Саме ці обставини сприяли пошуку шляхів і напрямів удосконалення регулювання розвитку рибного господарства в Україні. У науковій новизні підкреслено, що вперше запропоновано наукові положення, пов'язані з визначенням взаємодії складових комплексного механізму з упровадження непрямого інструменту простежуваності у рибному господарстві України з оцінкою заходів адаптації українського рибного сектору до європейських стандартів відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС з метою поліпшення вітчизняної рибної політики, який враховує вибір базових індикаторів для запровадження непрямого інструменту регулювання водними та рибними біоресурсами шляхом використання функціональних можливостей єдиної електронної системи в межах галузевої економіки й системи цифрового регулювання рибного господарства. Методологічну основу дослідження становлять положення сучасної економічної теорії та наукові розробки провідних українських і зарубіжних вчених, присвячені проблемам регулювання аграрного сектору економіки. Основні результати роботи включають осмислення сучасної моделі регулювання, які містять оцінку впливу галузевого регулювання, що дозволяє забезпечити баланс між економічною ефективністю, продовольчою безпекою, соціальною стабільністю та екологічною рівновагою й сприятиме зміні економічних парадигм в аспекті впливу глобальних і надзвичайних економічних викликів при створенні інтегрованої моделі регулювання на принципах мультифакторності, коли держава, громади, бізнес і міжнародні організації беруть участь у формуванні правил і контролі за їх виконанням на основі застосування перспективних інструментів і цифрово-аналітичного методу галузевого регулювання. Обґрунтовано комплексний підхід щодо вдосконалення інструментарію регулювання рибного господарства, що здійснюється на основі трьох концептуальних парадигм з урахуванням принципів командно-адміністративної моделі, яка характеризується ліцензуванням, централізованим контролем, ринкової моделі, що передбачає застосування індивідуальних квот, торгівлю квотами, механізмів екологічного ціноутворення та ринкових стимулів рибальства, а також моделі співуправління, що ґрунтується на залученні рибалок і громад до процесів регулювання з урахуванням пропозицій щодо авторського трактування шляхів удосконалення інструментів регулювання та державної підтримки сільського та рибного господарства, узгодженого із положеннями Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України й інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 № 2142-IX, де економічне зростання узгоджене з ощадливим використанням ресурсів

Здобувачу було поставлено 23 запитання, на які він надав обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Н. М. Вдовенко, яка відзначила основні наукові досягнення здобувача ступеня доктора філософії

А. В. Тишечка, зокрема наголосила на високій актуальності теми дисертації для галузевої економіки.

Вона відзначила, що здобувач продемонстрував глибоке розуміння теоретичних основ питання та застосував сучасні методи аналізу для отримання обґрунтованих результатів. Професор Н. М. Вдовенко підкреслила наукову новизну роботи, зокрема розроблення інструментарію і удосконалення методів галузевого регулювання в умовах надзвичайних викликів. У виступі наукового керівника було зазначено, що отримані дисертантом результати є оригінальними і відповідають вимогам до дисертацій, а також дано позитивну оцінку сумлінності й самостійності здобувача. Також, науковий керівник зазначила, що здобувач зарекомендував себе як сумлінний, наполегливий й відповідальний дослідник, який демонструє високий рівень наукової підготовки та аналітичного мислення. Він вмів формулювати складні наукові проблеми, аргументовано їх вирішувати, застосовуючи сучасні методи дослідження, володіє розвиненими комунікаційними навичками та академічними компетентностями, що дозволяють йому послідовно і переконливо представляти результати своєї роботи, публікувати їх у фахових українських та міжнародних виданнях, брати участь у наукових дискусіях і гідно відстоювати власну наукову позицію.

Експерти:

Байдала В. В., доктор економічних наук, професор, у своєму виступі відзначила логічність і чітку структуру дисертації. Вона підкреслила, що поставлені у дослідженні завдання повністю відповідають меті роботи і всі вони вирішені здобувачем. До позитивних аспектів експертка віднесла ґрунтовний аналіз особливостей функціонування та основні тенденції рибного господарства України й світу з метою задоволення потреб внутрішнього ринку у рибі та рибній продукції для підкріплення висновків. Байдала В. В. наголосила, що автору вдалося успішно дослідити дану проблему з обґрунтуванням напрямів розвитку рибного господарства для реалізації його потенціалу в аграрному секторі економіки, де існує потреба у додатковому осмисленні методичної складової, а основна ідея вибудовується навколо формування ефективних інструментів, механізмів, методів які безпосередньо впливають на продовольчу безпеку та галузь національної економіки. Серед зауважень експертка висловила такі: обґрунтування додаткових методичних пояснень, зокрема щодо джерел статистичних даних, припущень розрахунку та часових інтервалів оцінювання при упорядкуванні методики та доведенні її прикладної придатності для центрального органу державної влади в галузі рибного господарства, де здійснено розрахунок формул (1.1–1.4), що подані у загальному вигляді. Байдала В. В. доводить, що це підвищило б відтворюваність методики, оскільки вона має потенціал практичного використання у формуванні державної політики відновлення рибного господарства України в післявоєнний період. Проте висловлені зауваження мають дискусійний характер і не применшують загальної позитивної оцінки роботи. На думку експертки, дисертація є завершеною науковою працею, яка відзначається актуальністю та науковою новизною. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Олійник Л. А., кандидат економічних наук, доцент, підтримала виступ доктора економічних наук, професора В. В. Байдали щодо високого рівня виконання дослідження, оскільки глобальний і національний аграрні ринки на сучасному етапі характеризуються високим рівнем мінливості, що актуалізує необхідність цілеспрямованого розвитку перспективних і важливих галузей національної економіки, передусім, пов'язаних із забезпеченням продовольчої безпеки. Особливе місце у цій системі посідає рибне господарство як складова аграрного сектору. У зв'язку з цим формування та впровадження ефективних методів та інструментів державного регулювання розвитку галузі в умовах

посилення кризових і надзвичайних викликів набуває першочергового значення для функціонування аграрного сектору економіки. Експертка відзначила новизну підходів здобувача, зокрема значимою у дисертації є систематизація методичних засад, направлених на визначення та обґрунтування пріоритетних орієнтирів для задоволення внутрішнього попиту на рибу та рибну продукцію національного виробництва шляхом комплексного дослідження розвитку галузі у 1990–2024 рр., з урахуванням виробничих показників, імпортно-експортних потоків, які враховують вибір показників, що характеризують потенціал галузі й позиціонують Україну серед основних суб'єктів ринку риби. Серед сильних сторін дослідження експертка назвала напрацювання автора у процесі розроблення методичних засад щодо визначення об'єктивності впливу заходів, інструментів регулювання на формування критеріїв і показників при реалізації методики для оцінки впливу надзвичайних ситуацій на збитки і втрати в сільському та рибному господарстві, оскільки регулювання, що запроваджується, має широкий сегмент застосування в умовах трансформаційної моделі блакитної та циркулярної економіки й дозволить наблизити Україну до загальноприйнятих міжнародних стандартів застосування елементів простежуваності водних біоресурсів й продукції, виготовленої з них в рибогосподарській діяльності для реалізації потенціалу доступу до ринків Європейського Союзу з досягненням соціально-економічних результатів від впровадження новітньої системи регулювання в епоху цифровізації. Олійник Л. А. позитивно оцінила прикладний характер роботи та висловила кілька рекомендацій щодо подальшого розвитку теми, зокрема, доцільності розмежування сільського та рибного господарства як об'єктів регулювання, оскільки здобувач обґрунтовує їх як «складові єдиної продовольчої системи» та в дисертації доцільно відобразити, які інструменти є універсальними для сільського і рибного господарства, а які специфічні саме для рибного господарства (квоти, контроль доступу до ресурсу, ННН-рибальство, просторові обмеження, відтворення запасів). Також наголосила на тому, що потребує уточнення термінологія «надзвичайні виклики», оскільки в тексті враховано воєнний стан, кліматичні зміни, енергетичні та транспортні кризи, однак не подано їх чіткого визначення та класифікації, зокрема вплив на економічну безпеку, пропозицію, попит, але підкреслила, що це виходить за межі основних завдань дисертації і може стати напрямом подальших досліджень автора. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: доктор економічних наук, професор, академік НААН С. М. Кваша; доктор економічних наук, професор Н. Н. Пойда-Носик; доктор економічних наук, професор В. В. Байдала; кандидат економічних наук, доцент Н. М. Коробова; кандидат економічних наук, доцент Л. А. Олійник; кандидат економічних наук, доцент О. М. Файчук; доктор економічних наук, доцент К. А. Алексєєва; кандидат економічних наук, доцент В. Л. Вакуленко.

Виступаючі зазначили, що дисертацію А. В. Тишечка виконано на важливу тему, робота містить значну кількість нових наукових даних, має наукову новизну, актуальність, важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Було підтримано пропозицію експертки про рекомендацію дисертації А. В. Тишечка для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня

доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію Тишечка Андрія Васильовича на тему: «Регулювання рибного господарства України в умовах надзвичайних викликів», члени фахового семінару кафедри глобальної економіки економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. Дисертацію А. В. Тишечка присвячено обґрунтуванню пріоритетних інструментів та методів регулювання рибного господарства України в умовах надзвичайних викликів. Тема є вкрай актуальною, оскільки внаслідок введення воєнного стану став обмеженим доступ до морських ресурсів, відбулося зниження інвестиційної активності з огляду на низький рівень цифровізації. Водночас європейський вектор розвитку потребує інноваційних інструментів регулювання, зокрема введення системи простежуваності, яка дозволить підвищити прозорість галузі, та забезпечити відповідність продукції вимогам єдиного ринку Європейського Союзу. Тому рибне господарство України, як перспективна галузь, у поточних умовах здатне забезпечити основу для розвитку аграрного сектору економіки. Актуальним залишається спрямування наукових пошуків на поглиблене опрацювання й осмислення напрямів адаптації цифрової платформи «єРиба» для запровадження прямих інструментів регулювання у межах інституційної модернізації, розроблення нормативно обґрунтованого механізму меліорації в галузі, орієнтованого на підвищення рибопродуктивності водних об'єктів і досягнення економічної ефективності, створення сучасної моделі регулювання рибного господарства в умовах надзвичайних викликів, екологічної безпеки виробництв та відповідності євроінтеграційним зобов'язанням.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Тема дисертації здобувача безпосередньо пов'язана з пріоритетними планами науково-дослідних робіт Національного університету біоресурсів і природокористування України за темами: «Наукове обґрунтування агротехнологічних рішень регулювання розвитку циркулярної та блакитної економіки в сільському і рибному господарстві для реабілітації військовослужбовців і повоєнної відбудови України» (номер державної реєстрації 0125U001973), в межах якої здобувачем розроблено базові засади галузевого регулювання в Україні та світі, обґрунтовано методичні засади удосконалення механізмів регулювання в рибному господарстві, використано пропозиції до проведення реформи в галузі, класифіковано інструменти державного регулювання рибного господарства в період надзвичайних викликів із пріоритетом екобезпеки та циркулярності економіки; «Прикладні рішення регулювання розвитку сільського та рибного господарства в умовах надзвичайних викликів для національної безпеки України» (номер державної реєстрації 0122U001643), де автором надано пропозиції в аспекті регулювання розвитку рибного господарства задля забезпечення населення продовольством; «Прикладні рішення регулювання конкурентоспроможності сільського і рибного господарства в системі циркулярної біоекономіки та викликів для національної безпеки України» (номер державної реєстрації 0123U101944), в межах якої дисертантом розроблено заходи регулювання рибного господарства та запропоновано до практичного використання комплексний механізм регулювання підтвердження законності й легального походження риби як складової системи глобальної продовольчої безпеки, перспективні напрями удосконалення інструментів регулювання рибного господарства із застосуванням наданих рішень з обґрунтуванням компенсації збитків галузі рибного господарства узгоджено із сформованою класифікацією економічних показників для всебічного аналізу промислового флоту Чорного та Азовського морів, знярядь добування (вилову), технологічного обладнання та прибережної інфраструктури, для того щоб оцінити масштаби збитків заподіяних морському промислому сектору України та кожному окремому суб'єкту промислового рибальства в умовах подолання впливу надзвичайних викликів.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Здобувачем самостійно здійснено аналіз наукової літератури, законодавчої бази та статистичних матеріалів, які стосуються регулювання рибного господарства України в умовах надзвичайних викликів. Сформовано комплекс науково обґрунтованих прикладних рекомендацій, направлених на вдосконалення прямих і непрямих інструментів регулювання рибного господарства в контексті забезпечення цифровізації адміністративних та операційних процесів у галузі. Самостійно визначено динаміку та оцінено вплив воєнного стану на формування та забезпечення сировинної бази рибного господарства при переході до принципів циркулярної та блакитної економіки у громадах із урахуванням заходів регулювання в ЄС щодо планування та фінансування галузі. Інтерпретація результатів дослідження, їх систематизація та формулювання висновків і практичних рекомендацій здійснено за методичної підтримки наукового керівника. Особистий внесок здобувача у публікаціях у співавторстві визначено у списку наукових праць.

4. Достовірність і обґрунтованість отриманих результатів і запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Результати дисертаційного дослідження здобувача є достовірними та науково обґрунтованими, що забезпечено належним методичним рівнем проведеного аналізу. У процесі роботи застосовано як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження, що дозволило комплексно охопити предмет дослідження. Для обробки й візуалізації даних використано сучасне програмне забезпечення, що підвищило точність і репрезентативність результатів. Достовірність отриманих даних підтверджена значним обсягом емпіричної бази, а також застосуванням перевірених статистичних методів. Висновки й практичні рекомендації чітко узгоджуються з поставленою метою й завданнями дослідження, логічно випливають із результатів аналізу, що свідчить про їх аргументованість і практичну цінність.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження. Основні нові наукові положення полягають у тому, що автором розроблено методичне забезпечення процесу оцінки економічно обґрунтованого розміру компенсації збитків, завданих у сфері рибного господарства через застосування оптимальних інструментів регулювання для розподілу серед суб'єктів господарювання згрупованих за класифікаційними критеріями при визначенні обсягів орієнтовних витрат щодо вилову водних біоресурсів у Азовському і Чорному морі, що дозволить створити передумови для формування ефективних підходів до регулювання процесів оцінки обсягу збитків, завданих у прифронтових регіонах і застосування у перехідний період до мирного розвитку та соціально-економічного повоєнного відновлення. Дисертантом удосконалено методичні засади щодо визначення об'єктивності впливу заходів, інструментів регулювання на формування критеріїв і показників при реалізації методики для оцінки впливу надзвичайних ситуацій на збитки і втрати в сільському та рибному господарстві, оскільки регулювання, що запроваджується, має широкий сегмент застосування в умовах трансформаційної моделі блакитної та циркулярної економіки й дозволить наблизити Україну до загальноприйнятих міжнародних стандартів застосування елементів простежуваності водних біоресурсів в рибогосподарській діяльності для реалізації потенціалу доступу до ринків Європейського Союзу з досягненням соціально-економічних результатів від впровадження новітньої системи регулювання в епоху цифровізації та діджиталізації. Також поглиблено методичне забезпечення процесу модернізації цифрово-аналітичного методу регулювання через розроблення та впровадження єдиного нормативно врегульованого економічного механізму регулювання рибогосподарської меліорації, щоб такі витрати зберегли свою функціональну ефективність і трансформувалися в ефективне бюджетне навантаження із забезпеченням очікуваних біоекономічних результатів, що дозволить вибудовувати заходи регулювання так, щоб досягти стабільної, високої рибопродуктивності в рибогосподарських технологічних водоймах, природних водоймах, придатних для вирощування риби та інших водних біоресурсів, забезпечити швидку імплементацію до вимог і положень у частині реалізації наданих рекомендацій до проекту Державної стратегії розвитку галузі рибного

господарства до 2030 року та зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС задля впровадження європейських правил у сфері ефективного регулювання водних і рибних ресурсів.

Зазначені елементи новизни демонструють, що дисертація містить оригінальні наукові результати.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження. На основі проведеного аналізу дисертантом визначено та представлено положення, що є підґрунтям і методичним базисом для подальшого розвитку наукових підходів, формування висновків та розроблення комплексу механізмів, інструментів, методів регулювання вітчизняного рибного господарства. Важливого практичного значення набувають запропоновані новітні пропозиції щодо регулювання підтвердження законності походження водних біоресурсів для забезпечення глобальної продовольчої безпеки та акцентовано увагу на базових методичних засадах удосконалення державної політики у галузі рибного господарства в аспекті регулювання розвитку рибного господарства задля забезпечення населення продовольством. У рамках дослідження розроблено пропозиції, які спрямовані на проведення реформи в рибному господарстві України й покладені в основу проєкту Державної стратегії розвитку галузі рибного господарства до 2030 року з метою удосконалення галузевої державної політики, зменшення імпортозалежності галузі та організації умов до залучення інвестицій для збалансування інтересів виробників, споживачів, держави, а також при наданні наукових рекомендацій у процесі створення Єдиної державної електронної системи управління галуззю «єРиба» в епоху цифровізації та діджиталізації з акцентом на оснащення риболовних суден засобами дистанційного контролю й встановлення законодавчих вимог до рибоприймальних пунктів як дієвого інструменту регулювання для удосконалення обліку виловлених риби та водних біоресурсів і продукції з них з метою гарантування продовольчої безпеки держави в умовах надзвичайних викликів. Практична цінність результатів полягає у тому, що при оптимізації механізмів державного регулювання галузі в умовах надзвичайних ситуацій, формуванні підходів до адаптації галузевої політики до пріоритетів сталого розвитку, інтеграції принципів циркулярної та блакитної економіки, екологічної безпеки, концептуального обґрунтування необхідності розроблення спеціальних державних програм підтримки суб'єктів господарювання як в рибальстві, так і в аквакультурі, в періоди надзвичайних викликів, внесення науково-обґрунтованих пропозицій та законодавчих ініціатив, зокрема положень законопроекту «Про стимулювання економічного розвитку галузі рибного господарства» в частині сприяння інституційному зміцненню, дерегуляції та цифровізації управлінських процесів в даних надзвичайних умовах діяльності.

Таким чином, результати дослідження мають значний практичний ефект і можуть бути впроваджені для забезпечення регулювання рибного господарства України в умовах надзвичайних викликів. Високий рівень обґрунтованості отриманих результатів та їх практичне значення свідчать, що автором повністю досягнуто мету та вирішено поставлені завдання дослідження.

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення виконаного А. В. Тишечком дослідження опубліковано у 21 науковій праці, з яких 5 статей у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 6 методичних рекомендацій, 10 тез наукових доповідей.

**Статті у наукових виданнях,
включених до Переліку наукових фахових видань України**

1. Тишечко А. В. Еволюційні засади регулювання рибного господарства в умовах надзвичайних викликів. Науковий вісник Полісся. 2022. № 2 (25). С. 89–99.

2. Тишечко А. В. Модернізація організаційно-економічного методу регулювання рибного господарства в умовах трансформаційних процесів. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 5. С. 133–136.

3. Вдовенко Н. М., Сизон В. Г., **Тишечко А. В.** Механізми публічного управління соціальним капіталом громад з урахуванням економічного регулювання розвитку галузі рибного господарства та надзвичайних викликів. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. 2025. № 3. Т. 2. С. 321–325. *(Тишечком А. В. розроблено теоретико-прикладні засади реалізації механізмів регулювання рибного господарства для виявлення перспектив впровадження циркулярних моделей економіки та передумов інтеграції цифрових інновацій. Вдовенко Н. М. здійснено оптимізацію підходів для галузі, де саме громади виступають як ініціатори нововведень. Сизоном В. Г. запропоновано формувати власні прогнози розвитку через економічну мотивацію та цифрові інструменти).*

4. Вдовенко Н. М., Дергач А. В., **Тишечко А. В.** Еволюція поглядів на механізми публічного управління розвитком соціального капіталу в громадах та обґрунтування агротехнологічних рішень регулювання розвитку циркулярної та блакитної економіки. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2025. № 3. С. 24–28. *(Тишечком А. В. розроблено вперше методика до розрахунку показника зайнятості у зеленому і блакитному секторі економіки та соціальна згуртованість у громадах з акцентом на формування пропозиції гігантської прісноводної креветки як частини економіки громади з невеликими капіталовкладеннями. Вдовенко Н. М. запропоновано алгоритм впровадження агротехнологічних рішень. Дергач А. В. надано інструменти регулювання розвитку блакитної економіки).*

5. Тишечко А. В. Концептуальні підходи до практичного впровадження механізмів і методів галузевого регулювання для рибного господарства з урахуванням зарубіжного досвіду. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. № 7 (37). С. 150–161.

Методичні рекомендації

6. Шарило Ю. Є., Матіїв І. Л., Коновалов Р. І., Вдовенко Н. М., Плічко В. Ф., Дмитришин Р. А., **Тишечко А. В.** Комплексні рішення обґрунтування компенсації збитків галузі рибного господарства в умовах подолання впливу надзвичайних викликів: рибальство та аквакультура. Київ, 2023. 26 с. *(Тишечком А. В. розраховано компенсацію збитків заподіяних суб'єктам промислового рибальства у Азовському та Чорному морях внаслідок воєнних дій з урахуванням аспектів викликів для національної й економічної безпеки та запропоновано удосконалити критерії загальної потужності одного регіону відносно іншого та розширити категорії, за якими буде розраховано розмір матеріальних компенсацій господарствам у галузі. Шарилом Ю. Є. запропоновано умовний поділ областей на три блоки та обґрунтовано розподіл коштів за основними напрямками (категоріями) тилового регіону. Матіївим І. Л. запропоновано виділити фронтові, тобто області, де ведуться активні бойові дії. Коноваловим Р. І. виокремлено прифронтові, області, які межують з фронтними та ті, де є постійна небезпека ракетних обстрілів і поновлення бойових дій; тилові. Вдовенко Н. М. обґрунтовано прикладні рішення регулювання розвитку рибного господарства й аквакультури на засадах ресурсозбереження та застосовано методичний інструментарій для визначення базисних показників, включаючи обсяг ресурсів, розташованих на територіях, що постраждали від активних бойових дій. Плічком В. Ф. апробовано розрахунковий інструментарій для оцінки розміру матеріальних компенсацій господарствам та проведено дослідження з розподілу коштів за основними напрямками (категоріями) прифронтового регіону та проведено визначення загальних потужностей господарств за областями і регіонами, згідно з даними статистичної звітності. Дмитришином Р. А. здійснено наукове обґрунтування методології оцінки пошкоджень від Світового Банку і FAO для оцінки шкоди та втрат у сільському господарстві і визначено кількість суб'єктів промислового рибальства, які займаються добуванням водних біоресурсів).*

7. Коваленко Б. Ю., Вдовенко Н. М., Плічко В. Ф., Коваленко В. О., Шарило Ю. Є., **Тишечко А. В.**, Дмитришин Р. А., Коваль В. В., Павленко Н. Г. Методичні рекомендації з використання гвоздичної олії для анестезії риб через призму впливу формування пропозиції на агропродовольчу продукцію на ринку. Київ, 2023. 30 с. *(Тишечком А. В. розроблено механізм використання гвоздичної олії для анестезії риб через призму впливу формування пропозиції на агропродовольчу продукцію на ринку, що дозволяє врахувати специфічні*

особливості галузі, оцінити вплив модернізованих підходів регулювання з використанням потенціалу створення у перспективі аквахабів. Вдовенко Н. М. доведено, що перед тим, як вивести продукцію на ринок, потрібно провести дослідження, щоб з'ясувати потреби споживачів, конкурентну ситуацію та тенденції розвитку. Плічко В. Ф. описано етап виробництва, де важливо враховувати високі стандарти якості риби. Коваленком В. О. запропоновано підходи до удосконалення методів забою водних тварин в галузі аквакультури, яке спрямоване на досягнення якості товарного продукту, ефективності процесу переробки продукції і безпеки виробництва з урахуванням етичного аспекту. Шарилом Ю. С. проведено розрахунок економічної ефективності анестезуючого впливу гвоздичної олії на риб. Дмитришиним Р. А. здійснено визначення ніш для інноваційних продуктів. Ковалем В. В. проаналізовано тенденції формування пропозиції на агропродовольчу продукцію на ринку. Павленко Н. Г. опрацьовано базові засади з використанням анестетиків для отримання максимальних прибутків і позитивного фінансового результату від господарської та економічної діяльності).

8. Шарило Ю., Вознюк Л., **Тишечко А.**, Плічко В., Вдовенко Н., Поплавська О., Шевель О., Заленська Є. Рекомендації з виробництва веслоноса в умовах трансформації продовольчих систем та використання конкурентних переваг. Київ, 2024. 59 с. (Тишечком А. розкрито особливості формування попиту та пропозиції на власно вироблену продукцію з веслоноса в умовах трансформації продовольчих систем. Шарилом Ю. обґрунтовано використання конкурентних переваг нішевої продукції в галузі. Вознюк Л. визначено технологічні аспекти відтворення та вирощування веслоноса в контексті формування пропозиції на ринку риби. Плічко В. обґрунтовано порівняльні конкурентні переваги виробництва веслоноса для поставки продукції на ринок. Вдовенко Н. розглянуто організаційно-економічні аспекти виробництва веслоноса в аквакультурі України. Поплавською О. наведено біологічні особливості веслоноса і його рибогосподарську та економічну цінність. Шевелем О. враховано особливості формування попиту й пропозиції на вироблену продукцію з веслоноса на ринку продукції аквакультури. Заленською Є. відзначено зростаючий попит на ринку на веслоноса як серед українських, так і зарубіжних споживачів, що створює перспективи для розвитку аквакультури цього виду в Україні).

9. Коваленко Б. Ю., Шарило Ю. Є., **Тишечко А. В.**, Плічко В. Ф., Поплавська О. С., Вдовенко Н. М., Маргасова В. Г., Коваль В. В., Федоренко М. О. Практичні рекомендації щодо виробництва гігантської прісноводної креветки при організації бізнес-процесів в ланцюгах створення доданої вартості продукції з безвідходною переробкою сировини. Рекомендації. Київ, 2024. 47 с. (Тишечком А. В. розроблено методичні підходи щодо удосконалення інструментів регулювання при формуванні пропозиції на гігантську прісноводну креветку в умовах зростання попиту на нішеву продукцію в умовах економічних викликів і запропоновано алгоритм організації бізнес-процесів в ланцюгах створення доданої вартості. Коваленком Б. Ю. проаналізовано етапи становлення та глобальний розвиток аквакультури гігантської прісноводної креветки. Шарилом Ю. С. описано сучасний стан виробництва гігантської прісноводної креветки на прикладі інших країн, зокрема в Китаї, Таїланді, М'янмі, Бангладеш. Плічко В. Ф. запропоновано технології виробництва гігантської прісноводної креветки. Поплавською О. С. описала можливість отримання доданої вартості з їстівних частин гігантської прісноводної креветки. Вдовенко Н. М. розкрито економічний механізм реалізації комбінованих технологічних рішень утримання гігантської прісноводної креветки як декоративного виду. Маргасовою В. Г. представлено підходи до організації бізнесу в цій сфері. Ковалем В. В. запропоновано базові організаційно-технологічні засади при виробництві гігантської прісноводної креветки в Таїланді. Федоренко М. О. обґрунтовано порівняльні конкурентні переваги виробництва гігантської прісноводної креветки для поставки продукції на ринок).

10. Матіїв І. Л., Медведенко Л. К., **Тишечко А. В.** Базові підходи до прикладного рішення проблем меліорації в рибному господарстві у контексті трансформаційних процесів блакитної економіки. Методичні рекомендації. Київ, 2024. 21 с. (Тишечком А. В. надано наукові пропозиції до проекту «Порядку здійснення рибогосподарської меліорації водних об'єктів (їх частин), рибогосподарських технологічних водойм» з розробкою економічного механізму регулювання рибогосподарської меліорації для підвищення їх продуктивності.

Матіїв І. Л. запропоновано механізм вирішення проблем. Медведенко Л. К. здійснено оцінку заходів з меліорації в галузі рибного господарства України).

11. Шарило Ю., Вдовенко Н., **Тишечко А.**, Плічко В., Андрущенко А., Маргасова В., Коваль В., Заленська Є., Поплавська О. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо забезпечення регулювання конкурентоспроможності сільського та рибного господарства у сфері трансформації продовольчих систем циркулярної біоекономіки з акцентом на імплементацію Циркулярного Регламенту. Київ, 2024. 86 с. *(Тишечком А. розроблено методичні підходи до регулювання рибного господарства у сфері трансформації продовольчих систем циркулярної біоекономіки для практичної імплементації в Україні Циркулярного Регламенту з урахуванням надзвичайних викликів. Шарилом Ю. розроблено та апробовано підходи до використання Циркулярного регламенту, де технологічні інновації та динаміка аквакультурного бізнесу підтримуються сприятливими умовами, враховуючи вплив викликів. Вдовенко Н. здійснено методичний аналіз світового досвіду розроблення національних програм з біоциркулярної економіки. Плічко В. доведено, що біоекономіка приносить зміну парадигми для виробництва, споживання, запроваджує підходи до здійснення економічної діяльності в сучасних умовах розвитку. Андрущенко А. виконано комплексне групування даних форми І-А риба (річна) «Виробництво продукції аквакультури за 20__р.» за період з 2012 р. до 2022 р. для подальшої роботи з визначення рівня конкурентоспроможності з акцентом на регулювання розвитку рибного господарства при адаптації до методик FAO ООН, Регламентів ЄС, Директив ЄС. Маргасовою В. упорядковано аналітичні матеріали. Ковалем В. запропоновано огляд міжнародного досвіду до імплементації Циркулярного Регламенту. Заленською Є. наведено визначення біоекономіки. Поплавською О. подано огляд нормативної бази, яка розроблена в світі та може бути удосконалена й адаптована в Україні саме для розуміння процесів циркулярної економіки).*

Тези наукових доповідей

12. Тишечко А. В. Регулювання підтвердження законності походження водних біоресурсів для забезпечення глобальної продовольчої безпеки. Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики: VII Міжнародна науково-практична конференція м. Полтава, 18 травня 2023 року: тези доповіді. Полтава, 2023. С. 285–287.

13. Тишечко А. В. Регулювання розвитку рибного господарства задля забезпечення населення продовольством. Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації: XX Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених, м. Тернопіль, 19 травня 2023 року: тези доповіді. Тернопіль, 2023. С. 133–136.

14. Тишечко А. В. Базові методичні засади удосконалення державної політики у галузі рибного господарства. Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу.: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 25 травня 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 322–324.

15. Гаджиев Н., Заленська Є., **Тишечко А.** Міжнародний досвід у підходах до моделювання оцінки показників економічної ефективності вирощування чорної львинки для регулювання галузевого розвитку. Міжнародна економіка в умовах фінансових і продовольчих викликів для України: Міжнародний науково-практичний семінар, м. Київ, 27 лютого 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 20–23. *(Тишечком А. розроблено методичні підходи щодо удосконалення інструментарію регулювання у галузях сільського та рибного господарства в умовах економічних і продовольчих викликів. Гаджиевим Н. запропоновано міжнародний досвід. Заленською Є. розраховано показники економічної ефективності вирощування чорної львинки для регулювання галузевого розвитку).*

16. Тишечко А. В. Підходи до запровадження електронної платформи Єдиної державної електронної системи управління галуззю рибного господарства «eРиба». Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи: II Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 14–15 березня 2024 року: тези доповіді. Харків, 2024. С. 256–257.

17. Тишечко А. В. Рибне господарство України в умовах надзвичайних викликів. Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті

та соціально-поведінкових науках: IV Міжнародна науково-практична конференція, м. Берегове, 26–27 березня 2024 року: тези доповіді. Берегове, 2024. С. 447–450.

18. Тишечко А. В. Зариблення водойм як важливий інструмент регулювання розвитку рибного господарства України. Формування та функціонування ринку органічної продукції аквакультури в умовах глобальних викликів: Міжнародний науково-практичний семінар, м. Київ, 02 квітня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 51–53.

19. Тишечко А. В. Інструменти регулювання при управлінні рибальством і марикультурою. Економічні дні – 2024: Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів, м. Київ, 10 квітня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 89–90.

20. Тишечко А. В. Регулювання рибного господарства України в умовах надзвичайних викликів шляхом використання інструментів циркулярної та блакитної економіки. Економічні дні – 2025: II Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів, м. Київ, 10 квітня 2025 року: тези доповіді. Київ, 2025. С. 212–214.

21. Тишечко А. В. Інструменти державного регулювання рибного господарства в період надзвичайних викликів із пріоритетом екобезпеки та циркулярності економіки. Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: глобальні виклики: IV Міжнародна науково-практична конференція, м. Тернопіль, 24 квітня 2025 року: тези доповіді. Тернопіль, 2025. С. 113–114.

8. Апробація основних результатів дослідження. Основні наукові положення, результати та висновки дисертаційного дослідження здобувача пройшли апробацію на: VII Міжнародній науково-практичній конференції «Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики» (м. Полтава, 2023 р.); XX Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (м. Тернопіль, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повосної відбудови: виклики для України та світу» (м. Київ, 2023 р.); Міжнародному науково-практичному семінарі «Міжнародна економіка в умовах фінансових і продовольчих викликів для України» (м. Київ, 2024 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи» (м. Харків, 2024 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках» (м. Берегове, 2024 р.); Міжнародному науково-практичному семінарі «Формування та функціонування ринку органічної продукції аквакультури в умовах глобальних викликів» (м. Київ, 2024 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Економічні дні – 2024» (м. Київ, 2024 р.); II Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Економічні дні – 2025» (м. Київ, 2025 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: глобальні виклики» (м. Тернопіль, 2025 р.).

Ухвалили:

Дисертація здобувача ступеня доктора філософії Тишечка Андрія Васильовича на тему: «Регулювання рибного господарства України в умовах надзвичайних викликів» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання, що полягає у поглибленні теоретико-методичних засад та розробленні практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення інструментарію, механізмів і методів регулювання рибного господарства України, що має істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувача Тишечка Андрія Васильовича дисертація на тему: «Регулювання рибного господарства України в умовах надзвичайних викликів» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рішення прийнято одногослосно.

Головуючий на засіданні фахового семінару
кафедри глобальної економіки економічного факультету
проректор з науково-педагогічної роботи та розвитку,
професор кафедри глобальної економіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, професор,
академік НААН

Сергій КВАША

Експерти:
Завідувач кафедри економіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, професор

Вікторія БАЙДАЛА

Доцент кафедри фінансів
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат економічних наук, доцент

Лариса ОЛІЙНИК

Відповідальний за атестацію здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії

Сергій БОЯРЧУК